

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **T. P.**,
oskarżonego o czyn z art. 286 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2025 r.,
skargi obrońcy oskarżonego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 27 listopada 2024 r., II AKa 185/24,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 22 maja 2024 r., III K 428/21, w części uniewinniającej oskarżonego,
i w tym zakresie przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego T. P. kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22 maja 2024 r., III K 428/21, T. P. został uniewinniony od popełnienia czynu z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt 3), a także uznany za winnego czynu z art. 218 § 1a k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 4). Wyrok

zawierał także rozstrzygnięcia dotyczące odpowiedzialności karnej współoskarżonego A. A..

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, co do oskarżonego T. P. zainicjowanego apelacjami obrońcy oskarżonego oraz prokuratora na niekorzyść, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 27 listopada 2024 r., II AKa 185/24, w zakresie czynu z art. 286 § 1 k.k. i in., tj. rozstrzygnięcia z punktu 3, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie. Co do pozostałych czynów będących przedmiotem osądu, Sąd Apelacyjny częściowo zmienił wyrok Sądu I instancji, a w pozostałej części utrzymał go w mocy.

Skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k., w odniesieniu do rozstrzygnięcia kasatoryjnego, wniósł obrońca oskarżonego T. P.. Skarżący zarzucił „naruszenie:

1. przepisów postępowania poprzez wydanie wyroku pomimo istnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, a to faktu, że sąd w niniejszej sprawie był nienależycie obsadzony z uwagi na to, że X. Y. i X.1 Y.1 są osobami powołanymi na stanowisko Sędziów Sądu Apelacyjnego w Szczecinie (postanowienie Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r., nr 1130.[...].2022 i z dnia [...] 2022 r., nr 1130.[...].2022) w wyniku rekomendacji organu – Krajowej Rady Sądownictwa – ukonstytuowanej po nowelizacji ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa w 2017 r. (dalej jako „neoKRS”), która to nowelizacja doprowadziła do tego, że skład neoKRS jako upolityczniony nie spełnia wymagań wskazanych w postanowieniach Konstytucji RP oraz wymagań obowiązującego Polskę prawa międzynarodowego, a to skutkuje naruszeniem w niniejszej sprawie art. 45 Konstytucji RP oraz art. 6 § 1 ratyfikowanej za zgodą wyrażoną w ustawie Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej: „EKPCz”) wobec rozpoznania sprawy oskarżonego przez organ niebędący sądem ustanowionym zgodnie z ustawą, tj. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.,

2. art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie ww. wyroku co do oskarżonego T. P. odnośnie do zarzucanego mu czynu z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1

k.k. i w tym zakresie przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, mimo braku ku temu przesłanek”.

Obrońca wniósł o uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Żaden z dwóch zarzutów podniesionych w skardze nie okazał się zasadny, dlatego też należało ją oddalić.

W pierwszym zarzucie obrońca oskarżonego podnosi zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wskazując na nienależytą obsadę sądu z uwagi na orzekanie w instancji odwoławczej przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w składzie którego zasiadali sędziowie powołani do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS). Tego typu okoliczność może prowadzić do zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. np. uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, OSNK 2020, z. 2, poz. 7; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Jej wynikiem może być również naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC (zob. np. wyroki ETPC: z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga 43447/19; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19; z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20; wyrok pilotażowy z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Co jednak kluczowe, ze wskazanych orzeczeń wynika – w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych – brak automatyzmu zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w przypadku orzekania przez sąd z udziałem sędziego powołanego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie przepisów ustawy nowelizującej. Nienależyta obsada sądu może wystąpić wyłącznie wówczas, jeżeli wadliwość procesu powołania sędziego prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności. Dlatego w orzecznictwie

Sądu Najwyższego zaczęto przeprowadzać tzw. testy niezależności i bezstronności, oceniające zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w odniesieniu do okoliczności dotyczących konkretnego sędziego oraz realiów danej sprawy.

Skarżący wskazuje na orzekanie przez Sąd Apelacyjny z udziałem SSA X. Y. i SSA X.1 Y.1. Obaj ww. sędziowie zostali powołani do pełnienia urzędu sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie we wskazanej procedurze, mogącej prowadzić do zaistnienia nienależytej obsady sądu (SSA X. Y. postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r., 1130.[...].2022, na skutek rekomendacji KRS wyrażonej w uchwale nr [...]; SSA X.1 Y.1 postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2022 r., 1130.[...].2022, na skutek rekomendacji KRS wyrażonej w uchwale nr [...]).

Jak zostało wskazane powyżej, sama ta okoliczność nie jest wystarczająca do stwierdzenia nienależytej obsady sądu odwoławczego. Sąd Najwyższy kilkakrotnie badał już możliwość wystąpienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z udziałem ww. sędziów w wydaniu orzeczenia i dotychczas nie stwierdził zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej (w stosunku do SSA X. Y. zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 maja 2024 r., III KK 144/24; z dnia 2 października 2024 r., III KK 339/24; zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2024 r., III KO 156/24; w stosunku do SSA X.1 Y.1 zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2024 r., III KK 387/23; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 maja 2024 r., III KK 144/24; z dnia 19 czerwca 2024 r., III KS 29/24; z dnia 2 października 2024 r., III KK 339/24). Sąd Najwyższy nie dostrzegł podstaw do zmiany dotychczasowego stanowiska przyjmowanego w orzecznictwie, w pełni je akceptuje i przyjmuje jako własne.

Podstaw do odstąpienia od dotychczasowego stanowiska nie dostarcza także lektura uzasadnienia skargi. Obrońca oskarżonego skoncentrował swój wywód na powołaniu ww. sędziów w określonej procedurze oraz fakcie, że poddanie się procedurze konkursowej przed KRS po zmianach wprowadzonych ustawą nowelizującą miało miejsce w momencie, w którym ten organ był już w orzecznictwie krajowym i międzynarodowym uznawany za niespełniający konstytucyjnych i konwencyjnych wymogów. Nie są to okoliczności mogące

przesądzać o zaistnieniu uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Procedury konkursowe, w których brali udział Panowie X. Y. i X.1 Y.1 zostały poddane analizie w orzeczeniach testowych i trafnie nie zostały uznane za podstawę do stwierdzenia nienależytej obsady sądu. Jak wskazano w uzasadnieniu w sprawie III KK 144/24, odnoszącym się do obu ww. sędziów, analiza uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, opisujących procedurę konkursową, prowadzi do wniosku, że „powołanie ich na urzędy sędziowskie w sądzie wyższej instancji wynikało nie z nagłego, nieuzasadnionego przyspieszenia ich karier zawodowych w ostatnich latach, lecz z wieloletniego doświadczenia zawodowego i pozytywnej oceny sposobu pełnienia przez wspomnianych sędziów urzędów”. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie dotarł do żadnych dostępnych w domenach publicznych informacji sugerujących ścisłe powiązania ww. sędziów z władzą wykonawczą. Sędziowie ci nie podpisywali list poparcia dla kandydatów do wadliwie ukształtowanej KRS, nie pełnili funkcji prezesa czy wiceprezesa sądu, jak również funkcji związanych z postępowaniami dyscyplinarnymi sędziów (prezesa lub sędziego sądu dyscyplinarnego, rzecznika dyscyplinarnego).

Wszystkie powyższe okoliczności wskazują na brak wystąpienia w tej sprawie na etapie postępowania odwoławczego uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a tym samym niezasadność pierwszego zarzutu skargi.

Przechodząc do odniesienia się do drugiego zarzutu, w ocenie Sądu Najwyższego argumentacja Sądu Apelacyjnego wykazująca zaistnienie podstawy wydania wyroku kasatoryjnego z art. 454 § 1 k.p.k. jest wystarczająca dla oddalenia skargi. W świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r. (I KZP 10/18, OSNK 2018, z. 11, poz. 73), możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko

możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. Jednocześnie w wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, zgodnie z którym sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2021 r., IV KS 21/21).

Sąd odwoławczy rzetelnie uzasadnił wydanie wyroku kasatoryjnego na podstawie art. 454 § 1 k.p.k., wskazując, że błędne były ustalenia Sądu Okręgowego co do faktu i okresu świadomości oskarżonego o niespełnieniu przez spółkę cywilną, której był współnikiem, warunków do uzyskania dofinansowania z PFRON i jednoczesnego uzyskania takiego dofinansowania. Dojście do takiej konkluzji było wynikiem z jednej strony ponownej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie, która pozwoliła na merytoryczną kontrolę ustaleń Sądu I instancji i poczynienie ustaleń odmiennych od Sądu Okręgowego, z drugiej przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego przez dołączenie dowodu z dokumentu – odpisu wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie z dnia 14 lipca 2020 r., II K 82/19 (k. 2428). Po przeprowadzeniu tych czynności Sąd odwoławczy doszedł do wniosku o potrzebie wydania wyroku skazującego. Tego typu postępowanie było zgodne ze standardem wynikającym z uchwały I KZP 10/18. W tej sytuacji uchylenie wyroku Sądu I instancji znajdowało podstawę prawną w treści art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.

Jak już wskazano, swą decyzję o wydaniu wyroku w części kasatoryjnego, Sąd Apelacyjny należycie uzasadnił, powołując się m.in. na pouczenie oskarżonego T. P. o warunkach uzyskiwania dofinansowania, które zawierało wskazanie o konieczności terminowego regulowania składek na rzecz ZUS, co przyznał T. P.. Składki te nie były jednak w terminie opłacane. Sąd Okręgowy wskazał także, że skoro obaj oskarżeni prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, ze swej natury opartej na osobistym zaangażowaniu współników w podejmowaną działalność i ich odpowiedzialności za zaciągane w ramach tej działalności

zobowiązania, to w świetle zasad doświadczenia życiowego należy przyjąć, że wspólnicy takiego podmiotu posiadają wiedzę o sytuacji finansowej spółki, w tym o ewentualnym braku regulowania zobowiązań. W uzasadnieniu wyroku zaskarżonego skargą podkreślono również, że oskarżony miał dostęp do rachunków bankowych spółki. W kontekście okresu świadomości o braku spełniania warunków do otrzymywania dofinansowań z PFRON Sąd odwoławczy uwzględnił uzyskany w toku postępowania apelacyjnego wyrok ze sprawy II K 82/19 Sądu Rejonowego w Radziejowie, którym T. P. został skazany za czyny polegające na naruszaniu praw pracowniczych w ramach działalności spółki E. w okresie od 2013 do 2017 roku. Uwzględniając te okoliczności dotyczące świadomości co do kondycji finansowej spółki, jak również to, że oskarżony znał warunki ubiegania się o dofinansowanie z PFRON i wiedział też, że takie dofinansowanie jest spółce udzielane, Sąd Apelacyjny za błędne uznał ustalenie o braku świadomości oskarżonego o złożeniu nierzetelnych dokumentów do PFRON, w wyniku czego doszło do wyłudzenia dofinansowania udzielonego przez ten podmiot. W oparciu o taką argumentację Sąd odwoławczy wskazał, że istnieje potrzeba wydania wyroku skazującego, czemu dał wyraz zarówno w części dotyczącej wniosków apelacji prokuratora (punkt 3.1. uzasadnienia), jak również w części dotyczącej przyczyn i uzasadnienia uchylecia wyroku (punkt 5.3.1.4.1. uzasadnienia).

W uzasadnieniu skargi obrona istotną jej część poświęciła na wskazanie, że to współoskarżony A. A. podpisywał wnioski do PFRON i zajmował się dokumentacją wnioskową. W tym zakresie obrońca powołał się na dowody z akt sprawy na tę okoliczność. Rzecz jednak w tym, że jest ona niekwestionowana. Sąd odwoławczy odniósł się do niej (s. 7-8 uzasadnienia) wskazując, że T. P. działał w warunkach współsprawstwa z drugim oskarżonym. Podkreślił okoliczności faktyczne, że wniosek taki mogła składać jedna osoba i według uzgodnionego podziału ról dokonywał tego A. A. . Zdaniem Sądu Apelacyjnego działanie drugiego ze współoskarżonych odbywało się za wiedzą i przyzwoleniem T. P. .

Relacjonując stanowisko Sądu Apelacyjnego w Szczecinie co do zasadności apelacji prokuratora, Sąd Najwyższy w żadnym razie nie przesądza o jego trafności. W tym miejscu bowiem należy podkreślić, że postępowanie skargowe nie

służy temu, aby ustalać okoliczności faktyczne sprawy, czy też ponawiać kontrolę instancyjną orzeczenia, ale wyłącznie temu, aby zbadać prawidłowość wydania wyroku kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy. Z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21).

Podsumowując, kontrola skargowa doprowadziła Sąd Najwyższy do wniosku, że Sąd Apelacyjny orzekając w tej sprawie, wbrew treści drugiego zarzutu skargi, nie naruszył art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., a uchylenie zaskarżonego wyroku miało miejsce z poszanowaniem reguł koniecznych do takiego rozstrzygnięcia, w związku z treścią art. 454 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]